

praktikovat prostituci aj. Celá série otázek pak miřila *do oblasti sociální* a zjiřtovala, do jaké míry se respondenti cítí být znepokojeni životními podmínkami svých příbuzných, lidí ve státě, v Evropě, ale i nemocných jedinců, seniorů nebo dětí v chudých rodinách. Odpovědi na dotaz na *ospravedlnitelnost rozvodu* vyjevily, že v roce 2008 je pro 53% Pražanů ospravedlnitelný vždy, přičemž v předchozích dvou letech výzkumného šetření je procento pražských respondentů ze všech regionů vždy nejvyšší. Konfrontujeme-li tyto údaje se zjiřtěnými postoji k *ospravedlnitelnosti provozovat příležitostný sex*, nemůžeme být překvapeni, že v roce 2008 je ochotno jej ospravedlnit více než pětina dotázaných Pražanů, přičemž v Čechách je to 15 % a na Moravě pouze 5 %. Stejně tak korespondují s těmito údaji i názory na *ospravedlnitelnost prostituce*.

V zájmu nalezení optimální podoby tohoto díla naznačují jeden možný způsob jeho formálního zdokonalení. Větší přehlednosti a orientaci v textu knihy by nepochoybě prospělo, kdyby byl *Seznam tabulek a grafů* (na s. 5) vizuálně členěn shodně se sedmi základními okruhy výzkumu (tzn. v souladu s názvy kapitol). Druhá připomínka se týká jazyka; drobné nedopatření stylistické povahy skrývá otázka v tabulce č. 117: *Jak pravdivý je výrok mám vlastní způsob, jak navázat vztah s Bohem nebo s vyšší mocí, a nepotřebuji k tomu kostely nebo bohoslužby?* Neobratnou formulací se tak v těsném sousedství ocitly dvě věty s různými podmínkami.

Výzkumné výsledky jsou v této jedinečné prameně publikaci zpracovány s mimořádnou profesionální jistotou. Badatelům v sociálních a humanitních oborech se tak dostává do rukou vítaný pomocník, průvodce a inspirátor při projektování jejich vlastních výzkumných záměrů. Uveřejněné údaje mohou využívat odborní a vědecktí pracovníci jako východisko svých analýz a formulací výzkumných hypotéz. Kniha se beze vší pochyby stane vyhledávanou nejen pro širokou paletu zkoumaných problémů, ale také proto, že pravidelně opakovaný výzkum umožňuje srovnávání výsledků a odhady tendence budoucího vývoje celé evropské společnosti. Provedené podrobné analýzy dat ukazují, jak individualizace a sekularizace hluboce zasáhly hodnotové orientace a myšlení občanů všech

soudobých společností. Obraz dvacetiletého vývoje moderní demokratické společnosti tak získává zřetelné kontury podložené statistickými údaji. Díky svým kvalitám – rozmanitosti sledovaných jevů ve dvacetiletém rozpětí a jejich přehlednému zpracování – se kniha řadí mezi základní studijní literaturu všech, kdo se budou touto problematikou v budoucnu zabývat. Všem, kdo se na jejím vzniku podíleli, především pak autorské dvojici *Ladislavu Raubiřicovi* a *Janě Hamanové*, patří dík badatelů a ostatních uživatelů jejího bohatství.

V. SPOUSTA

* Hodnoty a postoje v ČR (1991-2008), prameněná publikace European Values Study, 1. vyd. Brno: Masarykova univerzita, 2009. 324 s.

Studia philosophica 57/2010/1 – Ve službě filosofii

Na počest Jiřího Gabriela

U příležitosti 80. narozenin docenta Jiřího Gabriela vydala katedra filozofie FF MU sborník věnovaný svému dlouholetému členu a přednímu znalci dějin české filozofie, Sborník se skládá ze tří částí, první (*Laudationes*) obsahuje osobní vzpomínky kolegů a přátel Jiřího Gabriela. Oslavnou část otevírá *Nekrolog na Jiřího Gabriela*, který napsal roku 1980 Lubomír Nový v rámci svých „nekrologů na živé“. Jiří Gabriel je zde popsán v době svých padesátých narozenin jako celistvý a neúnavný homo-viator, a ani po třiceti letech tato charakteristika neztratila plamost, jak dokládají příspěvky dalších autorů (Josef Krob, Jana Nechutová, Pavel Spunar, Pavel Materna, Tomáš Měřtánek).

Ve druhé části jsou uspořádány studie (*Filozofie a její dějiny*). V případě většiny textů se jedná o odborné statě k danému tématu, nejčastěji z oblasti dějin českého myšlení. Například Josef Zmr se ve studii *Bouře a naděje. Ke smýřlení první generace národního obrození* zabývá vlivem Francouzské revoluce a německého novohumanistického hnutí na první

fázi národního obrození. Právě Francouzská revoluce vedla k aktualizaci antické tradice v německém novohumanismu, který ovšem pronikl do českého prostředí s půlstoletým zpožděním. I když se české prostředí většinou stavělo k Francouzské revoluci odmítavě, je možné nalézt i pozitivní ohlasy (zejména u protestantů a svobodných zednářů), což usnadnilo přijetí německého novohumanismu. Ten pak měl významnou roli v první polovině 19. století, kdy česká společnost usilovala o svou emancipaci.

Některé texty ve druhé části sborníku se pohybují na rozmezí více žánrů – vedle esejistického přístupu Břetislava Horyny můžeme zmínit vzpomínkový text Gabrielova vrstevníka Rudolfa Krejčího *Zpověď starého filozofa*, v němž autor rekapituluje své životní peripetie v exilu. Rudy Krejčí emigroval nejdříve do

Rakouska a poté v roce 1958 do USA, kde na Aljašské univerzitě založil katedru filozofie a humanitních věd. Exkurze přesahující rámec českého prostředí představují například příspěvky Czesława Głombika (*Z historie polských setkání s Janem Patočkou*) a Karla Máchy, jehož text *Deutsche Philosophie Prague* se zaměřuje na osobnost Franze Brentana a jeho žáky na pražské německé univerzitě – Oskara Krause, Carla Stumpfá a Emila Utitze, s nímž se autor příspěvku osobně setkal.

V přílohách pak editoři sborníků seřadili stručný životopis, bibliografii díla Jiřího Gabriela a fotografický materiál. Obsáhlý sborník je tak důstojným dárkem pro Jiřího Gabriela a poctou jeho odborné vědecké práci i lidským kvalitám.

D. PÍCHOVÁ

Magdalena Jetelová, *Rozhovor kolem stolu* (Převržený stůl), 1985